

HAUSER RICHÁRD*

Törekvések – lehetőségek
Az új Nemzeti Fejlesztési Terv Regionális Operatív
Programjának elemzése
Ideas and Opportunities – An analysis of Northern
Hungary's new Regional Operative Programme (ROP)

In the period 2007–2013 billions of euros will be available through the new National Development Plan (NFT II. – NSRF). The main goals emphasized by the Plan are (1) the expansion of employment and (2) the enhancement of sustainable economic growth.

Compared to the previous Plan (NFT I.), the structure of NFT II. will change considerably. As a consequence of an EU regulation, the number of the so-called Operative Programmes will increase to sixteen. The North Hungarian Region has set up its midterm development strategy in accordance with the new opportunities. Serving the goals of NFT, the Regional Operative Programme (ROP) of Northern Hungary defines the following priorities, considered to be vital for the competitiveness of the Region:

- improving economic competitiveness,
- strengthening tourism,
- regenerating urban areas,
- improving micro-region infrastructure, and
- providing technical assistance.

The Regional Development Agency of North Hungary (NORDA) has gathered various developmental ideas of business and non-profit organizations to best utilize community sources available in the period 2007–2013. On the basis of these ideas, this paper aims at presenting:

1. A quantitative analysis of the Operative Programmes: Examining the number and type of project ideas or plans to be drawn up by the Region in each Programme, as well as the prospective support it will receive from community sources.
2. A quantitative and qualitative analysis of ROP priorities: Examining the relationship between (regional, county level and micro-regional) development goals and the opportunities or subsidies offered by the EU through the Regional Operative Programme.

---

* *Hauser Richárd* PhD hallgató, Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség NFT Házhoz Jön tanácsadója

Új Magyarország Fejlesztési Terv

A terv két átfogó célú fogalmaz meg:

– *a foglalkoztatás bővítése:*

A fő törekvés az, hogy mindenkinek legyen lehetősége belépni a munkaerőpiacra, így emelve a foglalkoztatási színvonalat. A foglalkoztatás bővítése egyaránt érinti a keresleti és kínálati oldalt a piacnak. Az *oktatás támogatásán* keresztül kvalifikált emberek kerülnek ki a munkaerőpiacra, akik nagyobb eséllyel pályázhatnak majd. Az oktatási tevékenység *szervezetváltása is elkerülhetetlen*, annak érdekében, hogy a munkaerőpiac keresleti és kínálati oldala összhangban legyen. Ugyanakkor ennek kapcsán a munkahelyek bővítése is nagyon fontos feladat. A fejlesztési tervben e terület kapcsán a következő lépések fogalmazódnak meg:

- a munkaerő-kínálat növelése: az egyén *foglalkoztathatóságának* javítása;
- a munkaerő-kereslet bővítése: *munkahelyteremtés*;
- a kereslet és a kínálat összhangja: optimális *foglalkoztatási környezet* kialakítása.

– *a tartós növekedés feltételeinek megteremtése:*

Cél, hogy a gazdasági növekedés magas hozzáadott értékű termékeken, továbbá szolgáltatásokon keresztül valósuljon meg. A versenyképesség javítására is szükség van, a kutatás- fejlesztés és az innováció segítségével. Mindennek megteremtéséhez az alábbi eszközök kerültek meghatározásra:

- a versenyképesség *növelése*,
- a gazdaság bázisának a *szélesítése*,
- az üzleti környezet *fejlesztése*.

Az átfogó célok megvalósításához kiemelten kell kezelni a *horizontális politikát*. Így a *fenntarthatóság* feltételeinek biztosítását (környezeti, gazdasági és társadalmi) és a *kohézió* erősítését (területi és társadalmi).

A két átfogó cél megvalósításához *hat prioritás* fogalmazódott meg. Ezek:

- a gazdaságfejlesztés
- a közlekedésfejlesztés
- a társadalmi megújulás
- a környezeti és energetikai fejlesztés
- a területfejlesztés
- az államreform

1. táblázat: A prioritások és a hozzájuk kapcsolódó operatív program(ok)

Prioritások	Operatív Programok
A gazdaság fejlesztése	Gazdaságfejlesztés OP
A közlekedés fejlesztése	Közlekedés OP
A társadalom megújulása	Társadalmi megújulás OP
	Társadalmi infrastruktúra OP
Környezet- és energia fejlesztés	Környezet és energia OP
Területfejlesztés	Nyugat-dunántúli OP
	Dél-alföldi OP
	Észak-alföldi OP
	Közép-magyarországi OP
	Észak-magyarországi OP
	Közép-dunántúli OP
	Dél-dunántúli OP
Államreform	Államreform OP
	Elektronikus közigazgatás OP
Az Új Magyarország Fejlesztési Terv koordinációja és kommunikációja	Végrehajtás OP

Forrás: Új Magyarország Fejlesztési Terv, 2006.

A társadalmi megújulás estében egy uniós szabály következtében, miszerint egy operatív program egy alapból táplálkozhat, a jelenlegi humán erőforrás operatív programot ketté kellett bontani.

A fejlesztési terv *15 operatív programot* határoz meg. Ebben 2007-től az egyes régiók saját maguk fogalmazzák meg a Regionális Operatív Programjukat. A következő táblázat az Operatív Programok neveit, illetve hozzá kapcsolódó lehetséges minimum és maximum forrásokat tartalmazza:

2. táblázat: Az operatív programok és forrásaik

Operatív Programok	min. forrás milliárd Ft	max. forrás milliárd Ft
Gazdaságfejlesztés	588	882
Közlekedés	1 361	1 802
Társadalmi megújulás	810	1027
Államreform	34	43
Elektronikus közigazgatás	33	141
Társadalmi infrastruktúra	359	634
Környezet, energia	1 037	1 430
Közép-Magyarország (2.célk.)	418	451
Hat Regionális program (1.célk.)	1 114	1 210
Összesen	5 754	7 620

Forrás: Új Magyarország Fejlesztési Terv, 2006.

A Közép-magyarországi régió azért szerepel a fenti táblázatban külön sorban, mert a támogatások szempontjából a 2. számú célkitűzésbe került *magasabb fejlettsége* következtében. A 1. célkitűzéshez kapcsolódó régiók az alábbiak szerint részesülnek fejlesztési forrás erre a részre vetített pénzéből:

3. táblázat: Az 1. célkitűzésbe tartozó regionális operatív programok forrásai

A regionális operatív programok forrásmegosztása	Az OP-k aránya	min. forrás milliárd Ft	max. forrás milliárd Ft
Dél-alföldi Regionális OP	17,63%	196	213
Dél-dunántúli Regionális OP	15,25%	170	185
Észak-alföldi Regionális OP	22,96%	256	277
Észak-magyarországi Regionális OP	21,28%	237	258
Közép-dunántúli Regionális OP	11,96%	134	145
Nyugat-dunántúli Regionális OP	10,92%	121	132
Összesen	100,00%	1114	1210

Forrás: Új Magyarország Fejlesztési Terv, 2006.

A következő periódusban az *intézményrendszer* is meg fog változni. A következő szereplők lesznek:

- **Fejlesztéspolitikai Irányító Testület (FIT):** Feladata, hogy összehangolja az európai és a hazai forrásokból megvalósuló fejlesztéseket, véleményezi a fejlesztéspolitikai dokumentumokat, nyomon követi az operatív programok és az akciótervek végrehajtását.
- **Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ):** Az Új Magyarország Fejlesztési Terv végrehajtásával kapcsolatban, a következő feladatai lesznek többek között: koordináció, jelentések készítése, pénzügyi lebonyolítási és eljárásrendi szabályok kialakítása, informatikai rendszerek működtetése, képzések lebonyolítása.
- **Irányító Hatóságok (IH):** Ez a szervezet lesz felelős a támogatások szabályszerű, hatékony és eredményes felhasználásáért. A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség önálló szervezeti egységeként működik és ellátja a Közreműködő Szervezet szakmai felügyeletét.
- **Közreműködő Szervezetek (KSZ):** Feladatai közé tartozik a központi projektek lebonyolítása; pályázatok érkeztetése, értékelése és a döntéselőkeztetés; szerződéskötés; nyomon követés; adatok folyamatos rögzítése az informatikai rendszerben; ellenőrzés; szabálytalanságok jelentése; elszámolás; kifizetés; projektzárás; ügyfélszolgálat és tájékoztatás.
- **OP-kban érintett szakminiszterek:** Részt vesznek a Tervezési Operatív Bizottság és a megfelelő bizottságok munkájában. Javaslatot tesznek az operatív programok tartalmára. Képviselőket delegálnak a pályázatokat elbíráló bizottságokba. Közreműködnek az operatív programok végrehajtásáról szóló jelentések elkészítésében.
- **Operatív program monitoring bizottsága (OP MB):** Feladata az operatív programok felügyelete.

Észak-Magyarország Operatív Program

Az Észak-Magyarországi régió a régiók sorában *fejlettség szempontjából az utolsó helyeken* tartózkodik. Ennek okait sokfelé lehet keresni, például ózdi, miskolci és a salgótarjáni nehézipari gyárak az üzemelés alsó határán vannak, vagy már tönkrementek. Fontos megjegyezni, hogy a *második legnagyobb és legnépesebb* régió.

2007–2013-as időtartamban – mint már a fentiekben említettem –, minden egyes régió maga alakítja ki saját operatív programját. Ennek nyomán a régió is megfogalmazta a programját, amely több tervezet figyelembe vételével készült. Többek között az Új Magyarország Fejlesztési Terv, Észak-Magyarországi Régió Középtávú Fejlesztési Stratégia. Az Új Magyarország 2. Nemzeti Fejlesztési Terv alapján *Észak-Magyarország 237–258 milliárd* forint támogatási forráshoz juthat.

A program **5 prioritást** határoz meg:

1. A versenyképes helyi gazdaság megteremtése:

E prioritás célkitűzései között szerepel új munkahelyek megteremtése; vállalkozások indításának ösztönzése, innovációs potenciáljuk javítása; vállalkozások közötti együttműködések; logisztikai hálózatok kiépítése. Ennek mentén a következő beavatkozási területek kerültek megfogalmazásra:

- a. *A vállalkozások versenyképességének javítása:* A kis- és közepes vállalkozások termelési hatékonyságot, jövedelmezőséget javító innovatív fejlesztésének segítése szükséges, ágazati preferenciára való tekintet nélkül (innovációs transzferirodák kiépítése és működtetése, klaszterek kialakulásának ösztönzése, tevékenységeik támogatása, kapcsolódó képzések - ESZA). Ennek megvalósításához sokban hozzájárul majd a régió 3 felsőoktatási intézménye (Miskolci Egyetem, Miskolc; Eszterházy Károly Főiskola, Eger; Károly Róbert Főiskola, Gyöngyös).
- b. *Új vállalkozások indításnak ösztönzése (inkubáció, tanácsadás):* Induló vállalkozások támogatása, főleg az elmaradott térségekben (pl.: inkubátor házak kialakítása). E mellett a vállalkozói tanácsadás és információ ellátás támogatása.
- c. *Regionális logisztikai hálózat feltételeinek megteremtése:* A logisztikai fejlesztések támogatása annak érdekében, hogy a régió bekapcsolódjon a transzeurópai kereskedelembe. Ennek révén intermodális csomópontok kialakítása a cél, mely támogatja a logisztikai tevékenységet.

2. A turisztikai potenciál erősítése:

Ebben a prioritásban a következő célkitűzések fogalmazódtak meg: versenyképes turisztikai termékek kialakítása, turisták átlagos tartózkodási idejének növelése, kereskedelmi *szálláshelyek* fejlesztése, új és elsősorban magas kategóriájú szálláshelyek létesítése a regionális vonzóerők közelében. Támogatni kívánja a turisztikai *vonzóerők*, termékek és tematikus hálózatok fenntartható fejlődését elsősorban a kiemelt térségekben, a kereskedelmi szálláshelyek és szolgáltatásaik minőségi és

menyiségi fejlesztését, regionális *klaszterközpont* létrehozását az Észak-alföldi régióval közösen.

3. Település-rehabilitáció:

E prioritás a következő célokat tűzte ki maga elé (Észak-Magyarország Operatív Program [2006] 57–63. oldal): „új gazdasági, közösségi és szociális funkciók megjelenésének támogatása”, „társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott *kistérségekben* a térségszervező funkciókkal rendelkező települések attraktivitásának fokozása”, „új és meglévő gazdasági és közösségi funkciók támogatása”, barnamezős területek *újrahasznosítása* és települési integrációjának támogatása. Célok mellett beavatkozási területek is megfogalmazásra kerültek, amelyek a következők: „leromlott városi lakóterületek (pl.: romatelepek) és a leromlással fenyegetett lakótelepek (pl.: házigyári épületeket tartalmazó lakóterületek) integrált, akcióterületen alapuló rehabilitációja, kistérségek központi *településeinek fejlesztése*, *vidékfejlesztési* programot kiegészítő falusi települések infrastrukturális fejlesztése, barnamezős terület rehabilitációja.”

4. A humán közösségi infrastruktúra fejlesztése:

A prioritás célja, a kistérségi közszolgáltatások fejlesztése olyan módon, hogy a területi *egyenlőtlenségek mérséklődjenek*. Továbbá, hogy a foglalkoztatás javuljon az egészség megőrzésén keresztül, a szociális ellátórendszerek, a közoktatási intézmények infrastruktúrája fejlődjön. Ennek alapján a következő beavatkozási területek alakultak ki: *egészségügyi* ellátás korszerűsítése (például: háziorvosi ellátás megszervezése kistelepüléseken, kistérségi szakellátás fejlesztése), a *szociális* ellátás fejlesztése (pl.: információs pontok és civil közösségi házak kialakítása), a *közoktatás* térségi sajátosságokhoz igazodó szervezése és infrastruktúrájának fejlesztése, térségi közigazgatási és közszolgálati rendszerek informatikai fejlesztése, kapcsolódó képzési programok a 10%-os ESZA támogatás keret terhére.

5. A térségi közlekedés fejlesztése:

A cél, a kistérségi központok megközelíthetőségének javítása. A prioritásban támogatható tevékenység többek között az *alacsonyabb rendű utak* (négy és öt számjegyű) fejlesztése, vasúti mellékvonalak fejlesztése.

Az operatív programon belül a prioritások között a források a következőképpen oszlanak meg:

4. táblázat: A prioritások forrás aránya

Prioritás	%
1. A versenyképes helyi gazdaság megteremtése	5,43
2. A turisztikai potenciál erősítése	23,26
3. Település-rehabilitáció	36,04
4. Humán közösségi infrastruktúra fejlesztése	25,12
5. Térségi közlekedés fejlesztése	10,08
Összesen	100

Forrás: Észak-Magyarországi Régió Operatív Program, 2006

Jól látható a táblázatban, hogy a *legtöbb forrást a település rehabilitáció* kapja, de jelentősek még a turisztika és a humán közösségi infrastruktúra forrásai is. Ezek támogatása nagyon fontos, hisz a települések többségén nagy a lemaradás. Település rehabilitáció esetén említhetjük Miskolcot, Salgótarját. A *turizmus* ebben a régióban nagyon sok embert foglalkoztat, és kiaknázható lehetőségek vannak benne.

Elemzés

Az Észak-magyarországi régióban a 2007–2013-as felkészülés keretében a regionális fejlesztési ügynökség elkezdte gyűjteni a jövőbeni projektelképzeléseket. Ezt szeretném elemezni a nyár végi állapotában azzal, hogy a projektgyűjtés folyamatos. A megfogalmazott projektekhez operatív programokat rendeltem, majd mennyiségi elemzést hajtottam végre.

A projektgyűjtés során 412 fejlesztési ötletet találtunk, mintegy 2 080 milliárd forint értékben. Ez az országosan megkapható támogatás több mint egynegyedét fedné le.

Az operatív programok szerinti bontásban a következőképpen alakultak az arányok. A régió saját operatív programjához sorolható az ötletek fele, mintegy 209 darab. Ugyanakkor megállapítható, hogy ennek forrásigénye 627 milliárd forintot tesz ki, mely több mint kétszer nagyobb a várhatóan elérhető támogatásnál. A közlekedéssel és a környezet-energiával kapcsolatosan megfogalmazott projektötletek értéke is kiemelkedő. Mind a két esetben az összes érték mintegy egynegyedét teszik ki. A társadalmi megújulás és infrastruktúrára pedig kis számú és értékű elképzelés érkezett (a számát tekintve a két program együtt az összes 7 százaléka). A gazdaságfejlesztéssel kapcsolatosan érkezett az értéket tekintve összes ötlet mintegy 15 százaléka.

A táblázat részleteiben a következőképpen néz ki: A közlekedés operatív programmal kapcsolatosan 36 db elképzelés, 544 milliárd forintnyi támogatás fogalmazódott meg, amely pénzösszeg mintegy 30–40%-a az országos forrásnak. A gazdaságfejlesztéssel kapcsolatosan 37 darab projektötletet gyűjtöttek össze addig az időpontig. Ennek összértéke 328 milliárd forint, amely a 40–50%-a az ebben a programban kiosztható támogatásnak. A társadalmi infrastruktúra területén 72 milliárd forintnyi javaslat került összegyűjtésre, amely körülbelül 20%-a a teljes keretnek. A társadalmi megújulás operatív program témájával kapcsolatosan az országos pénzkert mintegy 1%-a került megfogalmazásra.

5. táblázat: A projektgyűjtés során megfogalmazott elképzelések darabszáma és értéke operatív programok szerint

Operatív Program	Projektötletek	
	értéke (mrd ft)	száma (db)
Közlekedés OP	544	36
Gazdaságfejlesztés OP	328	37
Észak-Magyarország OP	627	209
Társadalmi Megújulás OP	14	8
Társadalmi Infrastruktúra OP	72	21
Környezet és Energia OP	495	101
Összesen	2080	412

Forrás: Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség, saját szerkesztés.

Elvégeztem prioritásonként is az elemzést, melynek az eredményét az alábbi táblázat mutatja be

6. táblázat: Az Észak-Magyarország Operatív Programmal kapcsolatosan megfogalmazott projektötletek száma és értéke

Prioritás	Projektötletek	
	száma (db)	értéke (mrd ft)
1. A versenyképes helyi gazdaság megteremtése	1	2
2. A turisztikai potenciál erősítése	68	215
3. Település-rehabilitáció	50	134
4. Humán közösségi infrastruktúra fejlesztése	47	164
5. Térségi közlekedés fejlesztése	43	112
Összesen	209	627

Forrás: Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség, saját szerkesztés

Az projektgyűjtés időpontjáig a legkevesebb ötlet az első prioritásba érkezett, míg a legtöbb a turisztikával kapcsolatban jött (az összes ötlet mintegy 32–34 százaléka, mind értékben, mind számban). Az utolsó három prioritás esetében elmondható, hogy a keretösszegeket meghaladó fejlesztések érkeztek (ezek értéküket és számukat tekintve az összes elképzelés mintegy 22 százalékát teszik ki), amelynek több oka lehet. A turizmus a régióban húzóágazat és nagyon sok a lehetséges idegenforgalmi hely. Ez a pályázati ötletekben is tükröződik számában és mértékében egyaránt. A régiói egyes városaiban nagyon sok a leromlott lakóépület, sok a barnamezős terület (például Miskolc és Salgótarján), történelmi városközpont (például Eger). Az egészségügyi ellátás (például: háziorvosok hiánya kistépüléseken), közoktatás is igényel fejlesztési forrásokat (például: általános, középiskolák, óvodák).

Irodalomjegyzék:

Európai Tükör [2006], XI. évfolyam, szeptember, 93–101.

SZEPESI BALÁZS–SZÜRSZABÓ PÉTER [2006]: Indikátorok használata az ÚMFT végrehajtásának és hatásainak nyomon követése és értékelése céljából, Európai Tükör, XI. évfolyam, szeptember, 101–113.

KOCZISZKY GYÖRGY [2006]: Az Észak-magyarországi régió felzárkózási esélyei, Észak-Magyarországi Stratégiai Füzetek, III. évfolyam, 1. szám, 128–147.

További források:

Új Magyarország Fejlesztési Terv, 2006.

Észak-Magyarországi Operatív Program, 2006.

<http://www.nfh.hu/index.nfh?r=&v=&l=&d=&mf=&p=umfttartalom>

http://www.norda.hu/norda/tartalom_mutat.php?tema=587&menupont=-1&menunev=NO&cim=Tervezés%202007-2013